

РОЗДІЛ III

ЗАРУБІЖНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

УДК: 377.3

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ТА ІННОВАЦІЇ: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Людмила Пуховська,

доктор педагогічних наук, професор,

провідний науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

професійна освіта і навчання, інноваційний досвід, країни ЄС

Реферат

У статті проаналізовано політику Європейського Союзу щодо інновацій у сфері професійної освіти і навчання. Охарактеризовано сучасні європейські ініціативи щодо реалізації положень стратегії «Європа 2020», спрямовані на зміцнення співробітництва та активне включення молоді в інноваційні процеси. Розкрито результати діяльності європейської тематичної мережі «Інновації в професійній освіті і навчанні» на базі європейського Центру розвитку професійної освіти і навчання (CEDEFOP). З'ясовано головні напрями розвитку інновацій у системах професійної освіти і навчання в країнах ЄС: інновації, пов'язані з використанням новітніх інформаційних технологій (цифрові інновації); інновації в сфері підготовки вчителів і тренерів для системи професійної освіти і навчання; інновації, пов'язані з кваліфікаціями (зміст, стандартизація, процедура і правила надання); інноваційне викладання та інновації оцінювання; інновації в сфері курікулуму; системні ініціативи у сфері співробітництва (створення урядами нових освітніх інституцій на засадах партнерства з роботодавцями; міжнародне співробітництво; створення національних схем заохочення співробітництва між професійною і вищою освітою). Проведено огляд кращих інноваційних практик у системах професійної освіти і навчання в країнах ЄС. Розглянуто нові заклади професійної освіти і навчання: Центри управління, підготовки і зайнятості (Італія), Кампуси професій і кваліфікацій (Франція), Центри компетентності (Латвія) тощо. Окреслено шляхи стимулювання інноватики в професійній освіті на різних її рівнях, включаючи використання нових навчальних методів і нових технологій навчання, запровадження нових механізмів фінансування, посилення співробітництва між інституціями професійної освіти, вищої освіти, дослідницькими організаціями і підприємствами. Визначено головні ідеї позитивного європейського досвіду, що є цінними для розвитку сучасної інноваційної політики і практики професійної освіти в Україні.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематика освітніх інновацій досить широко представлена в дослідженнях українських учених. Одним із пріоритетних є напрям, пов'язаний з обґрунтуванням особливостей розробки та впровадження в навчальну діяльність інноваційних технологій у процесі професіоналізації (О. Є. Антонова, М. В. Артюшина, І. П. Дичківська, О. А. Дубасенюк, В. Г. Кремень, О. П. Курбатов, В. О. Радкевич, Г. М. Романова, П. Ю. Саух та ін.). Більшість авторів надають перевагу дослідженням у системі вітчизняної вищої освіти. Проте донині залишається мало вивченим феномен інновацій у професійній освіті зарубіжних країн, зокрема в досвіді країн Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Національною Стратегією розвитку освіти в Україні на

період до 2021 року [1] та «Середньостроковим планом пріоритетних дій уряду до 2020 року» (2) визначається необхідність створення умов для розвитку інновацій із метою зростання інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності нашої країни. У 2015 році Україна стала асоційованим членом Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020», однією із завдань якої є сприяння розвитку інноваційності та конкурентоспроможності європейської промисловості й бізнесу. Стратегічне місце в цьому процесі належить професійній освіті і навчанню. Як зазначалось у Брюгзькому комюніке (2012), прийнятому відповідно до стратегії «Європа 2020», одним із стрижневих завдань розвитку професійної освіти і навчання в країнах ЄС є «підвищення

інноваційності, творчості та підприємливості учнів у системах базової (I-VET) та безперервної освіти (C-VET) [3]. Йдеться про нову парадигму освіти, де професійне та академічне знання врівноважуються, а професійна освіта і навчання в умовах стрімкозмінного суспільства виступає як локомотив інновацій.

Метою даної статті є огляд та узагальнення інноваційного досвіду в системах професійної освіти і навчання в країнах ЄС у контексті Європейської інноваційної стратегії та визначення провідних ідей цього досвіду для поширення в Україні.

Виклад основного матеріалу. Розгляд взаємозв'язків професійної освіти та освітніх інновацій в країнах ЄС доцільно здійснювати з урахуванням нових координат соціально-економічного розвитку Європейського Союзу у XXI ст., пов'язаних з формуванням в Європі найкращої в світі конкурентної і динамічної економіки знань (knowledge-based economy), яка забезпечує стале економічне зростання, створення більшого числа привабливих робочих місць і соціальну злагоду. Ця стратегія в новому сторіччі послідовно втілюється в життя через реалізацію десятирічних стратегій – «Лісабонської» (2000-2010) і нинішньої нової стратегії – «Європа 2020» (2011-2020). «Європа 2020» пропонує три головні фактори зміцнення економіки (базові стратегічні цілі): розумне зростання – зростання економіки, що ґрунтується на знаннях та інноваціях; стале зростання – сприяння більш ефективному використанню ресурсів, розвитку більш екологічної та конкурентоспроможної економіки; всеохоплююче зростання – стимулювання економіки з високим рівнем зайнятості, що сприятиме соціальній та територіальній згуртованості. У розвиток цих цілей та надання поштовху для їх реалізації в стратегії висунуто сім флагманських ініціатив («Інноваційний Союз», «Молодь у русі», «Програма в області цифрових технологій для Європи», «Європа з ефективним використанням ресурсів», «Промислова політика в епоху глобалізації», «Програма для нових умінь та робочих місць»), що мають сприяти консолідації європейського освітнього простору і ринку праці за допомогою нових інструментів та механізмів управління, активного включення в

інноваційні процеси широких верств населення, передусім, молоді.

Окреслюючи нинішні й майбутні виклики, Брюггське Комюніке про зміцнення співробітництва у сфері професійної освіти і навчання (2010) відзначає, що сучасні учні та студенти у 2020 році будуть лише на початку власної кар'єри і матимуть щонайменше 30 років професійного життя попереду. При цьому частина молоді матиме професії, яких ще не існує сьогодні, а інші, можливо, матимуть рідкісні, зникаючі професії. Тому національним системам професійної освіти і навчання необхідно створювати сприятливі умови для навчання людей, акцентуючи особливу увагу на творчому началі і гнучкості з метою розвитку їхньої здатності постійно адаптуватися до вимог ринку праці, що стрімко змінюється [3]. Таке завдання під силу лише інноваційним системам освіти, здатним ефективно реагувати на зміну потреб в освіті, адаптуватися в умовах ландшафту освіти, який швидко змінюється, а також засвоювати гнучкіші форми своєї організації та способи функціонування. Порівняльний аналіз вимог до інноваційної освіти, сформульованих у європейських і національних документах, в матеріалах експертних груп та в працях окремих дослідників, дає змогу охарактеризувати істотні ознаки майбутньої європейської інноваційної системи професійної освіти і навчання, що забезпечить:

- створення професійного середовища, що відповідає здібностям, потребам і можливостям особистості;

- багаторівневість професійної освіти у вигляді низки напрямів із освітніми програмами, які передбачають різні терміни навчання та різні набори спеціальностей; наступність професійних програм різних рівнів;

- нові форми організації й функціонування професійних навчальних закладів на базі розподілу функцій між навчальними закладами, підприємствами й організаціями, що входять в освітній комплекс/кластер;

- створення служб супроводу процесу безперервної професійної освіти таких, як: адаптаційні, діагностичні, дидактичні, психологічні центри тощо;

– удосконалення сумісності національних систем професійної освіти і навчання шляхом обґрунтування і запровадження Європейської Рамки Кваліфікацій і сумісних з нею Національних Рамок Кваліфікацій, що будуть сприяти проникності між різними секторами освіти (вищий рівень кваліфікаційних рамок охоплює обидва сектори з прозорими зв'язками між одиницями ECTS у вищій освіті та ECVET – у професійній), а також забезпечувати міжнародне визнання кваліфікаційних атестатів;

– підняття якості професійної освіти шляхом розвитку ефективних систем якості (рівень закладу професійної освіти, національний та загальноєвропейський рівні);

– активне використання інноваційних методів і технологій навчання; ефективне використання у професійній освіті сучасних інформаційних технологій і дистанційного навчання в контексті створення єдиного європейського простору відкритої освіти [3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12].

Побудова інноваційної освіти – це стратегічна мета кожної країни-члена ЄС. На європейському рівні важливим інструментом поширення інноваційних освітніх практик стала започаткована в 2014 р. Європейським Центром розвитку професійної освіти і навчання (CEDEFOP) тематична мережа «Інновації в професійній освіті і навчанні». Її провідна ідея – інновації на ринку праці надають нові форми професійній освіті і навчанню, сприяючи її динамічності та інноваційності.

Як відзначалося в анонсі до цієї події, за даними на 2013 рік у старшій школі країн ЄС навчається майже 22 млн учнів; приблизно половина з них (49 % !) включені в професійну освіту і навчання [13]. Розвиток їхньої здатності до інновацій може принести значні економічні й соціальні надбання та фінансові прибутки. Йдеться, зокрема, про гостру потребу сучасної професійної освіти в нових вміннях у результаті технологічних змін і глобалізації.

Серед учених ведуться дискусії щодо впровадження в професійну освіту нових підходів і нових умінь напередодні четвертої промислової революції. Особливу увагу цій проблемі надає Федеральний Інститут професійної освіти в Німеччині (BIB), де

сучасні наукові дослідження тісно пов'язуються із професійною освітою 4.0. Прогнозуючи необхідність різноманітного структурування навчання в майбутньому, вчені передбачають, що нові вміння будуть набуватися за допомогою віртуальних навчальних середовищ, шляхом участі в нових партнерствах, включаючи вищу освіту, в різних місцях навчання тощо. При цьому інноваційна практика, випереджаючи теоретичні розробки, вже поширює змішані моделі навчання (зокрема, формального й неформального), навчання в процесі комунікації (одна з головних особливостей цифрової педагогіки), гнучкість навчального процесу: 24/7 і 1:1 (навчання відбувається в будь-який зручний момент, у будь-якому місці, в будь-який час), практичне застосування здобутих знань (проектна робота, практичні та дослідницькі завдання тощо). За допомогою Європейської тематичної мережі «Інновації в професійній освіті і навчанні» CEDEFOP зібрав національні доповіді всіх країн-членів ЄС з описом інновацій у сфері професійної освіти й навчання. Провівши аналіз і систематизацію цих матеріалів, експерти представили своєрідну типологію інновацій у сфері професійної освіти й навчання в сучасній Європі, а саме:

– інновації, пов'язані з використанням новітніх інформаційних технологій (цифрові інновації);

– інновації у сфері підготовки вчителів/викладачів і тренерів для системи професійної освіти і навчання;

– інновації, пов'язані з кваліфікаціями (зміст, стандартизація, процедура і правила надання);

– інноваційне викладання та інновації оцінювання (наприклад, оцінка якості навчання, нова система фінансової підтримки учнів тощо);

– інновації у сфері курікулуму: зміцнення ключових компетентностей, включаючи цифрові вміння; забезпечення професійних умінь, що відповідають сучасним вимогам; реформування змісту з метою посилення навчання на засадах продуктивної діяльності (work-based learning); запровадження модульного підходу;

– системні ініціативи у сфері співробітництва: створення урядами нових освітніх інституцій на засадах партнерства з роботодавцями; міжнародне співробітництво; створення національних схем заохочення співробітництва між професійною і вищою освітою тощо [13].

Отримані за допомогою мережі та узагальнені експертами матеріали обговорювалися учасниками цільової зустрічі (Європейська Комісія, країни-члени й країни-кандидати, соціальні партнери) в Ризі (червень 2015), де інновація розглядалась як принцип модернізації сучасної професійної освіти в Європейському Союзі. Окреслювалися різні шляхи стимулювання інноватики в професійній освіті на різних її рівнях, включаючи використання нових навчальних методів і нових технологій навчання, запровадження нових механізмів фінансування, посилення співробітництва (особливо щодо навчання на робочому місці) між інституціями професійної освіти, вищої освіти, дослідницькими організаціями і підприємствами. Таким чином, було зроблено ще один крок у розбудові нової конкурентоздатної Європи, яка проводить політику зміни ландшафту професійної освіти й навчання в контексті загальної програми інноваційних змін.

Для української професійної освіти на шляху зміни її часових рамок (розвиток освіти впродовж життя), просторових бар'єрів (поширення нових інформаційно-комунікаційних технологій) та інституціональної диференціації (виникнення різних організаційних конфігурацій, включаючи об'єднання і партнерства всередині професійних навчальних закладів, між ними й поза ними) значний інтерес становлять успішні (good practices) та інноваційні практики (innovative practices) у сфері професійної освіти країн Європейського Союзу. З цією метою проведемо адресний огляд інновацій у сфері професійної освіти і навчання в країнах ЄС.

Як показало дослідження, високим рівнем інноваційності характеризується співробітництво в сфері професійної освіти і навчання в країнах ЄС. Насамперед, зміцнюється співробітництво між роботодавцями і закладами професійної освіти й навчання. Наприклад, у Чеській Республіці впроваджується нова модель

співробітництва між провайдерами професійної освіти й навчання та підприємствами, що підтримує навчання на робочому місці. Шведська «концепція коледжу» базується на міцному співробітництві між різними рівнями освіти (середньої, вищої, освіти дорослих) і світом праці. В Угорщині Палата торгівлі і промисловості є ключовим партнером уряду в усіх справах, пов'язаних із професійною освітою. В Ірландії галузь промисловості здійснює важливий вплив на курикулами професійної освіти й навчання, а в Польщі програми професійної освіти й навчання затверджуються радами з працевлаштування тощо.

Серед освітніх інновацій міжнародного рівня в сучасній Європі виділяється досвід функціонування освітнього кластера прикордонних регіонів Польщі (Любуське воєводство) і Німеччини (Брагденбурзька Земля), головною метою якого є розвиток та інституціоналізація унікальної платформи для взаємодії системи професійної освіти й навчання, закладів вищої освіти, місцевої громади, регіональної економіки, закладів ринку праці, місцевої адміністрації та ін. На базі об'єднання й перерозподілу ресурсів (працівників, учнів, інфраструктури) в Любуському воєводстві Польщі здійснюється відпрацювання елементів дуальної системи професійної освіти, характерної для Німеччини.

Як уже зазначалося, на засадах співробітництва уряди різних країн створюють нові освітні інституції, такі як Центр управління, підготовки й зайнятості молоді в Італії (м. Рим) з символічною назвою – «Відкриті двері в майбутнє» (Porto Futuro). Увібравши провідні ідеї досвіду французького Citedes Metries та іспанського Porta 22, цей Центр із часу свого започаткування (2011) має на меті зменшення молодіжного безробіття, збільшення доступу до ринку праці та посилення соціальної інклюзії в часи жорсткої економічної кризи. Про актуальність цієї ініціативи свідчать цифрові дані: в 2014 р. безробіття серед італійської молоді віком від 15 до 24 років досягало 44,5 %. Головні зусилля спрямовуються «на полегшення переходу від системи навчання до ринку праці з наданням адекватного сервісу працевлаштування, високоякісного сервісу управління, можливостей працевлаштування

для молоді, зокрема, із застосуванням стажування й фінансової підтримки» [9].

Огляд нових форм співробітництва в Європі показує, що в сучасних умовах набуває поширення взаємодія між різними видами освіти, включаючи навчання на підприємствах. Прикладом таких інновацій є Кампуси професій і кваліфікацій (*Campus des métiers et des qualifications*) у Франції, які з'єднують професійну освіту і навчання з виробництвом, полегшуючи вихід працівників на ринок праці. Як елемент цілісної системи професійної освіти й навчання (початкова професійна освіта + безперервна професійна освіта і навчання), Кампуси створюють зв'язки не тільки між рівнями освіти, але й об'єднують всі організації, причетні до професійної освіти в широкому сенсі: професійні й загальні ліцеї, центри учнівства, галузеві ради професійної підготовки, інституції вищої освіти, дослідницькі центри й компанії тощо.

Необхідно відзначити, що ці офіційно визнані інституції функціонують лише в 6 сферах: авіаційній; громадського обслуговування; туризму, готельного господарства й громадського харчування; індустрії й енергії; металів і пластиків; цифрового дизайну. Проте планується поширення цього інноваційного досвіду на інші сфери народного господарства та регіони країни. Урахування галузевої специфіки сприяє якісному виконанню таких завдань кампусів: «а) допомога та сприяння доступу до ринку праці молодих робітників, які в процесі свого навчання отримують можливості прямих контактів із компаніями в секторі майбутньої професійної діяльності; б) полегшення змішаних шляхів розвитку кар'єри молодих працівників; в) стимулювання створення кампусів у секторах творчої праці шляхом імплементації міжнародного виміру» [10].

Важливою характеристикою французьких кампусів професій і кваліфікацій є те, що вони виконують функцію провайдерів навчальних програм різного рівня, які ведуть до професій і кваліфікацій. Дещо схожий досвід напрацьовано в Латвії, де нові професійні центри компетентності включають також програми середньої освіти тощо.

Таким чином, можна зробити узагальнююче судження щодо появи в кожній країні ЄС нових інституцій (коледжів,

центрів, кампусів тощо), віднесених до категорії освітніх інновацій сучасності. Вони виникли (і продовжують виникати) в умовах посилення взаємодії між різними типами, видами й рівнями освіти зі значним розширенням географії й номенклатури закладів, де проходить навчання, включаючи підприємства. Ці нові інституції/заклади включаються в процеси переосмислення курикулумів і викладання у сфері професійної освіти й навчання.

Рух до курикулумів на базі результатів навчання, стимульований Національними рамками кваліфікацій з метою порівнюваності кваліфікацій, сприяє збільшенню гнучкості курикулумів, насамперед, за рахунок упровадження їх модульної структури. Наприклад, на Мальті на післясередньому рівні освітньої системи впроваджено модулі підприємництва та відбуваються процеси введення рамкового курикулуму на базі навчальних результатів, який охоплює всі предмети обов'язкової освіти, включаючи професійну. Хорватія здійснила перехід на модульну організацію курикулумів, що базуються на результатах, ще до вступу в Європейський Союз.

Модернізація курикулумів здійснюється також шляхом збільшення їх результативності й акцентуванні уваги на діяльнісному/виробничому аспекті. У Швеції в ході реформ останніх років усі програми початкової/базової професійної освіти на рівні старшої середньої школи передбачають 15-тижневе внутрішньофірмове навчання.

Дослідження показує, що пріоритетом упровадження інновацій у професійну освіту є сфера навчання і викладання: застосування проектно- і проблемно базованих підходів; групового навчання; нових технологій тощо. Показовим є впровадження інформаційних технологій у підготовку вчителів та тренерів, які працюють у системах професійної освіти і навчання:

– Данія використовує в національному масштабі платформу *emu.dk* з метою підняття якості підготовки вчителів і тренерів;

– Австрія стимулює набуття вчителями і тренерами цифрових компетенцій за допомогою проекту ЕРІК (*European pedagogical ICT licence*);

– Хорватія підтримує і впроваджує електронне навчання (*e-learning*);

– Естонія працює над забезпеченням науково-методичного супроводу та формуванням цифрових умінь у викладачів професійної освіти і навчання для того, щоб розвинути в них здатності до розробки електронних курсів Національного курикулуму;

– у Болгарії в рамках загальнонаціонального проекту апробуються нові методики розвитку у тренерів громадянських і соціальних компетенцій тощо.

Не зменшуючи значення явища «інноваційних практик» у професійній освіті країн ЄС, відзначимо, що інновації зазвичай, є комплексним явищем, стимульованим відповідною політикою. В Україні інноваційна діяльність в освіті нормативно регулюється «Положенням про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності», затвердженим наказом МОН України від 7 листопада 2000 р. № 522, зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН України від 30.11.2012 р. № 1352. Проведене дослідження показало, що сфера професійної освіти й навчання все більше стає локомотивом

інновацій у Європі: інновації на ринку праці змінюють професійну освіту й навчання, сприяючи її динамічності та інноваційності, а збільшення інноваційності професійної освіти й навчання, в свою чергу, може збільшити людський потенціал щодо оновлення і змін у економіці та суспільстві в цілому. Проте, на думку європейських учених, Європа досі не використовує повністю потенціал та інноваційний ресурс сфери професійної освіти й навчання для стимулювання інновацій на виробництві і в суспільстві [13].

Для формування сучасної інноваційної політики у сфері професійної освіти в Україні цінними можуть бути такі ідеї європейського досвіду: професійна освіта і навчання в країнах ЄС рухаються вперед за допомогою нового партнерства, системних реформ, розвитку курикулуму, нових методів навчання й оцінювання, різних моделей фінансування тощо; професійна освіта та інновації – це взаємно підтримувані та взаємозалежні сфери; необхідна докорінна перебудова всього укладу вітчизняної професійної школи, спрямованої в майбутнє.

Література

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Указ Президента України від 25.06.2013 № 344/2013. – Точка доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

2. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275-р // Урядовий кур'єр. – 2017. – 11 травн. – № 85.

3. European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee the Regions. A new impetus for European cooperation in Vocational Education and Training to support the Europe 2020 strategy. – Brussels, 9.6.2010 COM(2010) 296 final [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0296&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0296&from=EN)

4. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія/ за ред. В. Г. Кременя. – К. : Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

5. Кремень В. Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Український педагогічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 8-15.

6. Курбатов О. П. Інноваційні технології навчання при підготовці кваліфікованих робітників в системі професійно-технічної освіти [Текст] / О. П. Курбатов // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад. – Х., 2005. – Вип. 10. – С. 163-171.

7. Радкевич В. Інноваційні процеси в сучасній професійній школі / В. Радкевич // Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи: Науково-методичний

збірник / Упорядник Н. І. Бугай. – Вип. 1. – К., 2005. – С. 9-13.

8. European Commission. European Alliance for Apprenticeships.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://todofp.es/dam/jcr:6399580b-919e-42b3-9a02-012928599a39/dgemplleafletapprenticeshipenaccessiblev1-0-pdf.pdf>.

9. Dunia Pepe, Piera Casentini. Innovation in VET: Italy. - CEDEFOP.- ReferNet. – Режим доступу: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2014/2014_Innovation_in_VET_IT.pdf

10. Innovation in VET – France. The Example of the Campuses of Professions and

Qualifications. – CEDEFOP. – ReferNet. – Режим доступу: <http://www.economie.gouv.fr/files/programme-national-de-reforme-2014.pdf>

11. Opening a studio school: a guide for studio school proposer groups on the pre-opening stage, DfE, August 2014. – Режим доступу: http://www.dera.ioe.ac.uk/20724/1/studio_school_preopening_guide.pdf

12. CEDEFOP. Thessaloniki, 3 December 2015. PRESS RELEASE. Innovation and training: partners in change. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://Documents%20and%20Settings/Admin/Moi%20документи/Downloads/2015-12-03_press_release_bn-innovation_en%20\(1\).pdf](https://Documents%20and%20Settings/Admin/Moi%20документи/Downloads/2015-12-03_press_release_bn-innovation_en%20(1).pdf)

Реферат

Профессиональное образование и инновации: опыт стран Европейского Союза

Людмила Пуховская,

*доктор педагогических наук, профессор, ведущий научный сотрудник
лаборатории зарубежных систем профессионального образования и обучения
Института профессионально-технического образования НАПН Украины*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА:

профессиональное образование и обучение, инновационный опыт, страны ЕС

В статье проанализировано инновационную политику Европейского Союза в сфере профессионального образования и обучения. Охарактеризовано современные европейские инициативы по реализации положений стратегии «Европа 2020», направленные на укрепление сотрудничества и активное включение молодежи в инновационные процессы. Раскрыты результаты деятельности европейской тематической сети «Инновации в профессиональном образовании и обучении», которая основана европейским Центром развития профессионального образования и обучения (CEDEFOP). Выявлены главные направления развития инноваций в системах профессионального образования и обучения стран ЕС: инновации в сфере использования информационных технологий (цифровые инновации); инновации в сфере подготовки учителей и тренеров для системы профессионального образования и обучения; инновации в сфере квалификаций (содержание, стандартизация, процедура и правила присуждения); инновации в сфере курикулума; системные инициативы в сфере сотрудничества (создание правительством новых образовательных институций на основе партнерства с работодателями; международное сотрудничество; создание национальных схем поощрения сотрудничества между профессиональным и высшим образованием). Проведен обзор лучших инновационных практик в системах профессионального образования и обучения в странах ЕС. Рассмотрены новые заведения профессионального образования и обучения: Центры управления, подготовки и занятости (Италия), Кампусы профессий и квалификаций (Франция); Центры компетентности (Латвия) и др. Очерчены пути стимулирования инноватики в профессиональном образовании на разных его уровнях, включая использование новых учебных методов и новых технологий

обучения; введение новых механизмов финансирования; усиление сотрудничества между институтами профессионального образования, высшего образования, исследовательскими организациями и предприятиями. Определены главные идеи позитивного европейского опыта, ценные для развития современной инновационной политики и практики профессионального образования в Украине.

Abstract

Vocational education and innovations: the European Union countries' experience

Liudmyla Puhovska,

Doctor, Professor, Principal researcher

Laboratory of Foreign VET Systems' Research, IVET of NAES of Ukraine

KEY WORDS:

vocational
education and
training,
innovative
experience,
the EU countries

The European Union policy on innovations in vocational education and training is analysed in the paper. The current European initiatives on implementing the Europe 2020 Strategy provisions aimed at strengthening cooperation and active inclusion of young people in innovative processes are described. The results of the European Centre for the Development of Vocational Training thematic network "Innovation in vocational education and training" activities are enlightened. The main directions of EU countries' VET systems' innovations development are characterized: innovations of the latest information technologies (digital innovations) use; innovations of VET teachers and trainers training; innovations related to qualifications (content, standardization, procedure and rules of provision); innovative teaching and assessment innovations; curriculum innovations; system cooperation initiatives (governments launch new institutions based on partnership with employers, international cooperation; create national schemes for promoting cooperation between vocational and higher education). A review of the best innovative practices in VET systems of the EU countries is made. New VET institutions are examined: guidance, training and employment centres (Italy), campuses of professions and qualifications (France), competence centres (Latvia) etc. The ways of promoting innovations in VET at different levels are outlined, including the use of new teaching methods and technologies, implementation of new financing mechanisms, strengthening cooperation between vocational, higher education institutions, research organizations and enterprises. The ideas of positive European experience valuable for design and development of modern innovative policy and practices in VET sector of Ukraine are presented.

References

1. Pro Natsionalnu stratehiiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku. Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 25.06.2013 № 344/2013. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
2. Pro zatverdzhennia serednostrokovoho planu priorytetnykh dii Uriadu do 2020 roku ta planu priorytetnykh dii Uriadu na 2017 rik: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 kvitnia 2017 r. № 275-r // Uriadovyi kurier. – 2017. – 11 travn. – № 85.
3. European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee the Regions. A new impetus for European

- cooperation in Vocational Education and Training to support the Europe 2020 strategy. – Brussels, 9.6.2010 COM(2010) 296 final [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0296&from=EN>
4. Fenomen innovatsii: osvita, suspilstvo, kultura: monohrafiia/ za red. V.H. Kremenia. – K. : Pedagogichna dumka. – 2008. – 472 s.
5. Kremen V. H. Problemy yakosti ukrainskoi osvity v konteksti suchasnykh tsyvilizatsiinykh zmin / V. H. Kremen // Ukrainskyi pedagogichnyi zhurnal. – 2015. – № 1. – S. 8-15.
6. Kurbatov O. P. Innovatsiini tekhnologii navchannia pry pidhotovtsi kvalifikovanykh robitnykiv v systemi profesiino-tekhnichnoi osvity [Tekst] / O. P. Kurbatov // Problemy inzhenerno-pedagogichnoi osvity : zb. nauk. pr. / Ukr. inzh.-ped. akad. – Kh., 2005. – Vyp. 10. – S. 163-171.
7. Radkevych V. Innovatsiini protsesy v suchasni profesiinii shkoli / V. Radkevych // Profesiino-tekhnichna osvita: innovatsiinyi dosvid, perspektyvy: Naukovo-metodychnyi zbirnyk / Uporiadnyk N.I. Buhai. – Vyp. 1. – K., 2005. – S. 9-13.
8. European Commission. European Alliance for Apprenticeships.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://todofp.es/dam/jcr:6399580b-919e-42b3-9a02-012928599a39/dgemplleafletapprenticeshipenaccessiblev1-0-pdf.pdf>.
9. Dunia Pepe, Piera Casentini. Innovation in VET: Italy. - CEDEFOP.- ReferNet. – Режим доступу: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2014/2014_Innovation_in_VET_IT.pdf
10. Innovation in VET – France. The Example of the Campuses of Professions and Qualifications. – CEDEFOP. – ReferNet. – Режим доступу: <http://www.economie.gouv.fr/files/programme-national-de-reforme-2014.pdf>
11. Opening a studio school: a guide for studio school proposer groups on the pre-opening stage, DfE, August 2014. – Режим доступу: http://www.dera.ioe.ac.uk/20724/1/studio_school_preopening_guide.pdf
12. CEDEFOP. Thessaloniki, 3 December 2015. PRESS RELEASE. Innovation and training: partners in change. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://Documents%20and%20Settings/Admin/Mои%20документы/Downloads/2015-12-03_press_release_bn-innovation_en%20\(1\).pdf](https://Documents%20and%20Settings/Admin/Mои%20документы/Downloads/2015-12-03_press_release_bn-innovation_en%20(1).pdf)